

Sdílení elektřiny: příležitost pro obce?

Jedním ze současných trendů v energetice je i decentralizace výroby elektřiny a její přiblížení ke koncovým zákazníkům, k čemuž má mj. sloužit **zavedení efektivních forem sdílení elektřiny**.

Sdílení elektřiny může mít tři formy. První – sdílení v rámci bytových domů – již byla zavedena **novelou vyhlášky o Pravidlech trhu s elektřinou**. Další dvě – sdílení aktivními zákazníky a sdílení v rámci energetických společenství – mají být do českého právního řádu zavedeny **novelou energetického zákona označovanou jako Lex OZE II**. Tyto nové formy sdílení elektřiny mohou otevírat nové možnosti i pro obce, včetně těch nejmenších.

Samotné sdílení elektřiny není explicitně definováno ani v unijních předpisech, ani v Lex OZE II. Podle jeho důvodové zprávy půjde o **jakékoliv poskytnutí či přenechávání energie vyrobené aktivním zákazníkem, resp. společenstvím jinému zákazníkovi, resp. členovi společenství**. Technicky je sdílení elektřiny **virtuální početní operací: Určitá část někde vyrobené elektřiny se v rámci vyúčtování započte proti skutečné spotřebě elektřiny v jiném konkrétním odběrném místě**. K tomuto sdílení bude docházet **v rámci tzv. skupin sdílení**, kde se bude elektřina rozdělovat na základě **určitého klíče**.

Sdílení elektřiny může být **úplatné i bezúplatné**, přičemž v případě úplatného sdílení se pak bude *de facto* jednat o dodávku elektřiny a v případě bezúplatného sdílení bude záležet na vzájemných vztazích subjektů sdílení. Vyrobená elektřina je bezpochyby věcí v právním smyslu, přičemž přenechá-li ji výrobce ke spotřebě jinému subjektu, může jít o **dar**, který podle okolností může podléhat dani z příjmů, anebo o **jiné plnění**.

AKTIVNÍ ZÁKAZNÍK

V současném návrhu Lex OZE II není **aktivní zákazník** výslovně definován. Prakticky ovšem půjde o konečného zákazníka, který dělá něco nad rámec „pouhé“ spotřeby. V rámci lex OZE II má být aktivním zákazníčkům umožněno sdílení elektřiny. Aktivní zákazník může elektřinu, kterou vyrobí ve své výrobě, sdílet do **jiných svých odběrných míst**, anebo **až do deseti předávacích míst jiných zákazníků**. Musí tak činit **mimo rámec podnikání**. Aktivní zákazník je **status**, nikoli zvláštní entita, proto **není nutné zakládat novou právnickou osobu jako v případě energetických společenství**.

Využitelnost statusu aktivního zákazníka může být zajímavá **pro obce** např. v případě, kdy má dostatečné kapacity na střešní fotovoltaiku na jediné budově a zároveň několik vlastních předávacích míst nebo obcí zřízených příspěvkových organizací. Administrativně by nemělo jít o složitý postup, který by měl obcím umožnit snížit náklady na dodávky elektřiny u více obecních budov, aniž by bylo třeba budovat na každé z nich samostatnou FVE. Výhodou FVE in-

stalované přímo v místě odběru je ovšem **úspora ceny za distribuci**.

ENERGETICKÁ SPOLEČENSTVÍ V ŠIRŠÍM SMYSLU

V České republice mají fungovat **dva typy společenství – energetická společenství** (tzv. občanského energetického společenství ve smyslu směrnice o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou¹) a **společenství pro obnovitelné zdroje** podle směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů.² Toto rozlišení na dvě formy nedává příliš smysl a jeho jediným důvodem je různá úprava zmíněných dvou evropských směrnic.

Obě společenství mohou mít **formu spolku nebo družstva**. S účastí obce na těchto společenstvích bude nutné **souhlas zastupitelstva /§ 84 odst. 2 písm. e) obecního zřízení/**. Zákon připoustí i formu jiné korporace s obdobnými vnitřními poměry (např. s. r. o. s neomezenou možností vystoupit ze společnosti), takové řešení však považujeme za nepraktické. Tím spíše pro obce, pokud uvážíme, nabytí podílu v s. r. o. může představovat veřejnou zakázku.

Energetická společenství budou zakládána primárně proto, aby jeho členové **sdíleli elektřinu vyrobenou ve „společné“ výrobě**. Elektřina tam vyrobená **nemusí pocházet z obnovitelných zdrojů a působnost energetických společenství není územně omezena**. Členové tak mohou **participovat na benefitech bez ohledu na to, že jejich odběrné místo bude na druhé straně republiky, než bude „společná“ výroba**.

U **společenství pro obnovitelné zdroje** je kladen **důraz na lokální aspekt**. I proto je tomuto společenství umožněno vyrábět (a sdílet) **nejen elektřinu, ale i teplo**. Obě formy energie však musí pocházet z **obnovitelných zdrojů**.³ Uvažovat lze např. o tom, že by toto společenství provozovalo kogenerační jednotku, která by ve svém okolí zajišťovala jak výrobu tepla pro své členy, tak výrobu elektřiny, kterou by tito členové sdíleli. S ohledem na lokální dosah mají nad společenstvím pro OZ mít kontrolu pouze ti členové, kteří jsou usazeni **v blízkosti výroben**, které společenství provozuje; **rozhodné bude souvislé území nejvýše tří obcí s rozšířenou působností nebo území hlavního města Prahy**.

Ani jeden druh společenství nesmí mít za hlavní účel **dosahování zisku**; zákon proto silně omezuje možnosti rozdělení zisku – u spolku je zcela zakázáno. U **družstva** nebo jiné obdobné korporace má být umožněno do 33 %, za splnění dalších omezujících podmínek.

Snaha předejít tomu, aby společenství byla „zneužitá“ k zastřenému podnikání v energetice, se projevuje i v omezení členské základny, resp. členských práv, obou společenství. Členem energetického společenství sice může být kdokoliv, **hlasovací práva a rozhodující vliv však mohou nále-**

žet jen fyzickým osobám, malým podnikům⁴ a municipalitám⁵.

U **společenství pro OZ** jsou kritéria ještě **přísnější** – velké podniky se vůbec nemohou stát jejich členem.⁶ Hlasovací práva pak musí náležet jen těm členům, kteří jsou usazeni v blízkosti „společných“ výroben.

Z důvodů postupného budování datového centra (technologického zázemí pro sdílení dat mezi účastníky trhu s elektřinou) bude sdílení ve společenstvích **do konce roku 2025 omezeno na 1000 odběrných míst nebo výroben**.

Daňové souvislosti sdílení elektřiny nejsou dostatečně řešeny, prozatím se počítá pouze s **osvobozením od daně z elektřiny** u elektřiny vyrobené výrobcem, který nemá povinnost mít licenci na výrobu (výrobná do 50 kW).

V případě **bezúplatného sdílení** by se DPH a daň z příjmu měla vztahovat pouze na **regulovanou část ceny elektřiny**, zatímco v případě **úplatného sdílení** by se měla aplikovat **obecná pravidla obou daní**.

Lex OZE II je teprve na počátku legislativního procesu. Přestože je implementací práva EU, může při projednávání v Parlamentu ČR doznat některých změn. Nová právní úprava nabízí pro municipalitu zajímavé možnosti, ty by se však neměly při přípravě svých řešení pro sdílení ukvapit. K nejdiskutovanějším otázkám (definice blízkosti, početní omezení rozsahu sdílení) totiž lze očekávat řadu pozměňovacích návrhů. V každém případě doporučujeme dbát na důkladnou právní ochranu zájmů územních samosprávných celků prostřednictvím **vhodného nastavení smluv a dalších dokumentů**. ■

Mgr. et Mgr. TOMÁŠ MARTINEC,
advokát

JUDr. JAN BENKO,
advokát

Advokátní kancelář KF Legal, s. r. o.
www.kflegal.cz

Poznámky:

¹Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU.

²Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů.

³Především energie větru, slunečního záření, vody, biomasy, bioplynu, aj. (§ 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie ve znění pozdějších předpisů).

⁴Podniky s méně než 50 zaměstnanci a obrat do 10 mil. € podle sdělení č. 7/2023 Sb. Ministerstva průmyslu a obchodu o vyhlášení českého znění doporučení Komise 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici mikropodniků a malých a středních podniků.

⁵Územní samosprávné celky nebo jejich svazky nebo jiné příspěvkové organizace územních samosprávných celků, které nejsou podnikem.

⁶Členy společenství pro obnovitelné zdroje mohou být jen nepodnikající fyzické osoby, malé nebo střední podniky (ve smyslu předesele citovaného doporučení Komise), územní samosprávné celky nebo jejich svazky nebo jiné příspěvkové organizace územních samosprávných celků, které nejsou podnikem.